

Afganistanin tilannekatsaus joulukuussa 2019

Tiivistelmä

Afganistanin tilanteessa vallitsee edelleen monia epävarmuuksia. Vuoden 2019 alkua Afganistanissa sävytti Yhdysvaltojen ja Taliban-liikkeen välillä käydyt rauhanneuvottelut, joiden lisäksi syyskuussa Afganistanissa järjestettiin presidentinvaalit. Näihin liitetystä toiveikkoudesta huolimatta sekä neuvottelut että vaalit ajautuivat vaikeuksiin syksyn aikana.

Afganistanin turvallisuustilanne jatkuu epävakana ja se on merkittävin afganistanilaisten elämään vaikuttava tekijä. Taliban kiihdytti hyökkäyksiään presidentinvaalien alla useilla maan alueilla ja myös ISKP:ta pidetään edelleen uhkana sen aluemenetyksistä huolimatta. Valtiollisten turvallisuusjoukkojen kapinallisten vastaiset operaatiot ovat vaatineet kasvaneen määrän siviiliuhreja ja hallinto on ollut haluton selvittämään väärinkäytöksiä.

Humanitaariset olosuhteet jatkuvat vaikeina Afganistanissa, ja suuri määrä ihmisiä on paossa maan sisäisesti konfliktin lisäksi vuonna 2018 maan länsiosiin iskeneen kuivuuden ja myöhemmin tulvien aiheuttamaa humanitaarista kriisiä. Kapinallisten lisääntyneet iskut avustujajärjestöjä vastaan vaikeuttavat avun toimittamista.

Tilannekatsauksessa on käytetty erilaisia julkisia lähteitä, kuten kansainvälisten järjestöjen ja tutkimuslaitosten tuottamia raportteja ja tietoaaineistoja sekä näitä täydentävää uutismateriaalia, joka on ollut Maahanmuuttoviraston saatavilla raportin kirjoittamishetkellä. Raportissa on seurattu tilannetta 15.12.2019 asti.

Abstract

There are still many uncertainties in the situation of Afghanistan. The first half of 2019 was characterized by the peace talks between the United States and the Taliban movement and the presidential election held in September. A lot of hope for peaceful future rose with these developments, but in the autumn, both the talks, and the elections ended up in a difficult situation.

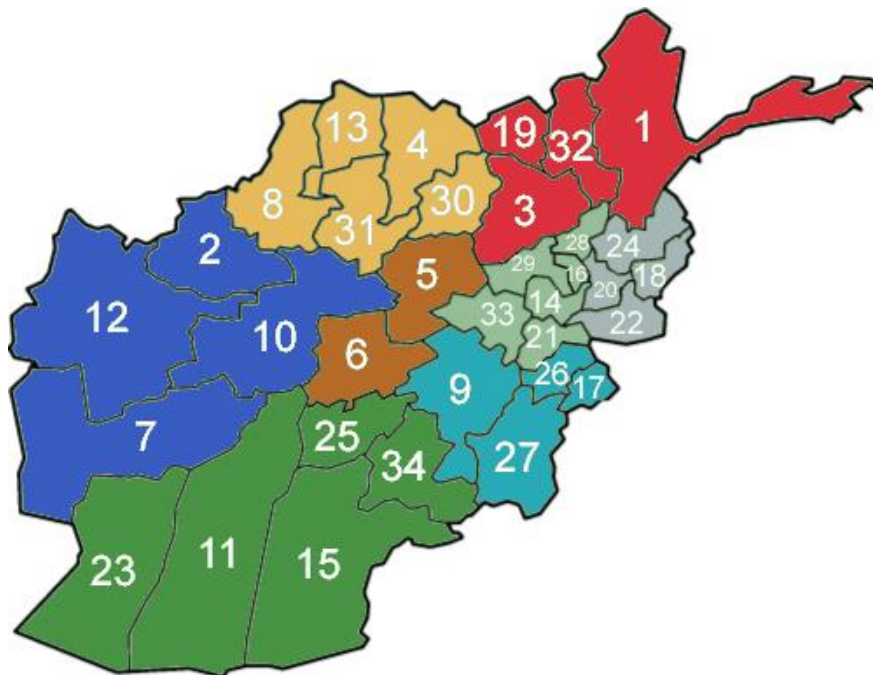
The security situation is still volatile in Afghanistan and it is the biggest concern for the Afghan civilians. The Taliban attacks increased in the eve of the presidential elections in many parts of the country and also ISKP is still considered as a threat, although it has lost some of the areas that it previously controlled. Operations against insurgents by the national security forces have caused an increased amount of civilian casualties, and the government has been unwilling to resolve misconducts.

The humanitarian situation continues to be difficult in Afghanistan, as many people are internally displaced because of the humanitarian crisis caused by the conflict and the drought, and later the floods that hit the Western parts of Afghanistan in 2018.

The report is based on various public sources, such as reports published by international organisations and research institutes and complementary news material, which the Finnish Immigration Service has had access to at the time of writing of this report. The report covers the situation until December 15, 2019.

Sisällys

1 Poliittinen tilanne	3
2 Turvallisuustilanne	5
2.1 Alueiden hallintaolosuhteet	7
2.2 Väkivallan ilmenemismuodot ja voimakkuus	8
2.3 Konfliktin vaikutukset siviileihin	10
3 Humanitaarinen tilanne	13
3.1 Pakolaisuus ja paluumuutto	15
4 Ihmisoikeustilanne	16
4.1 Keskushallinnon toiminta	16
4.2 Kapinallisten toiminta	18
5 Lähteet	20

Afganistanin alueet ja maakunnat¹

Keski-Afganistan: 14. Kabul, 16. Kapisa, 21. Logar, 28. Panjshir, 29. Parwan, 33. Wardak

Keski-Afganistanin ylänkö: 5. Bamiyan, 6. Daikondi

Etelä-Afganistan: 11. Helmand, 15. Kandahar, 23. Nimruz, 25. Uruzgan, 34. Zabul

Kaakkois-Afganistan: 9. Ghazni, 17. Khost, 26. Paktia, 27. Paktika

Itä-Afganistan: 18. Kunar, 20. Laghman, 22. Nangarhar, 24. Nuristan

Koillis-Afganistan: 1. Badakhshan, 3. Baghlan, 19. Kunduz, 32. Takhar

Pohjois-Afganistan: 4. Balkh, 8. Faryab, 13. Jawjzan, 30. Samangan, 31. Sar-i-Pol

Länsi-Afganistan: 2. Badghis, 7. Farah, 10. Ghor, 12. Herat

¹ Pohjakartta: Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0,

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:AfghanistanNumbered.png>, muokkaus Maatietopalvelu.

1 Poliittinen tilanne

Afganistanin poliittisessa tilanteessa on edelleen monia epävarmuuksia. Vuoden 2019 keskeisiin poliittisiin tapahtumiin ovat kuuluneet Yhdysvaltojen ja Taliban-liikkeen väliset keskustelut sekä syyskuussa 2019 järjestetty presidentinvaalien ensimmäinen kierros. Keväällä 2019 tilanteessa näkyi monia positiivisia merkkejä, mutta syksyllä sekä rauhanneuvottelut että presidentinvaalit ajautuivat vaikeuksiin.

Käynnissä olleet keskustelut mahdollisesta rauhansopimuksesta Yhdysvaltojen ja Taliban-liikkeen välillä herättivät paljon toiveikkuutta Afganistanissa. Kesäkuussa 2018 solmittu ensimmäinen tulitauko konfliktin osapuolten välillä 18 vuoteen oli läpimurto asiassa, eikä tätä ennen maassa ollut luottamusta tulitauon saavuttamisen suhteen.²

Yhdysvaltojen presidentti Donald Trump keskeytti syksystä 2018 käynnissä olleet keskustelut syyskuussa, minkä vuoksi varsinaisen neuvotteluratkaisun saaminen konfliktille vaikuttaa tällä hetkellä epätodennäköisemmältä. Yhdysvallat syytti Talibania siitä, että se on pyrkinyt parantamaan neuvotteluasemiaan taistelutoimien kiihdyttämisellä.³ Tähän mennessä neuvotteluissa ei ole myöskään ollut osallisena Afganistanin hallitus ja rauhansopimuksen tekemistä afganistanilaisosapuolten välille pidetään Yhdysvaltojen ja Talibanin välisiä neuvotteluja monimutkaisempuna prosessina.⁴

Marraskuun lopulla presidentti Trump ilmoitti halukkuutensa käynnistää neuvottelut uudelleen. Trumpin ilmoitus tuli pian sen jälkeen, kun Afganistanin keskushallinto ja Taliban ilmoittivat vankienvaihdosta marraskuun puolivälissä. Taliban on antanut ristiriitaisia lausuntoja siitä, aikooko se aloittaa neuvottelut uudelleen. Mediatietojen mukaan neuvotteluyhteys ei katkennut täysin syyskuun tapahtumien jälkeen ja epävirallisia neuvotteluja on pidetty osapuolten välillä.⁵ Trump vaati, joidenkin arvioiden mukaan Afganistanin hallintoa miellyttääkseen, tulitaukoa konfliktin osapuolten välille ennen kuin neuvottelut voidaan virallisesti aloittaa uudelleen.⁶ Yhdysvaltojen ja Talibanin väliset keskustelut jatkuivat kuitenkin jo joulukuussa.⁷

Afganistanissa järjestettiin presidentinvaalien ensimmäinen kierros 28. syyskuuta. Vaalien äänestysprosentti jäi alhaiseksi. Ensimmäin ilmoitettiin, että noin 2,7 miljoonaa noin 9,7 rekisteröidystä äänestäjästä antoi äänensä vaalipäivänä.⁸ Myöhemmin äänestäjien määräksi vahvistui huomattavasti alhaisempi luku, noin 1,8 miljoonaa.⁹ Alhaiseen äänestysprosenttiin arvioidaan olevan useita syitä. Taliban-liike varoitti etukäteen afganistanilaisia osallistumasta vaaleihin ja kesän aikana kiihtyneen väkivallan uskotaan pelottaneen osan äänestäjistä, vaikka itse äänestyspäivä oli ennakoitua

² Maatietopalvelu 15.10.2019.

³ AAN/Clark 8.9.2019.

⁴ Maatietopalvelu 15.10.2019.

⁵ NYT 28.11.2019; The Guardian 29.11.2019; Al-Jazeera 29.11.2019.

⁶ The Guardian 29.11.2019.

⁷ Tolo News 10.12.2019.

⁸ AAN/Ruttig & Bjelica 28.9.2019.

⁹ AAN/Adili & Bjelica & Ruttig 22.10.2019.

rauhallisempi. Toiseksi äänestäjät ovat olleet turhautuneita äänestysprosessiin ja lisäksi epätietoisuus mahdollisesta rauhansopimuksesta sekä sen yhteydessä esitetyt ehdotukset väliaikaishallinnosta tekivät vaalikampanjoinnista vähäistä.¹⁰

Myöskään presidentinvaalien ääntenlaskenta ei ole sujunut suunnitellusti, sillä vaaleissa käytetyssä biometriseen rekisteröintiin perustuvassa äänestysjärjestelmässä ilmeni jälkikäteen useita ongelmia. Marraskuun lopulla vaaliviranomainen ilmoitti, että vielä noin 300 000 annettuun ääneen liittyy epäselvyyksiä. Äänten tarkastuslaskenta ei ole vielääkään valmistunut, eikä lopullista vaalitulosta ole vielä julkistettu. Osa ehdokkaista, muun muassa tällä hetkellä epävirallista pääministerin tehtävää hoitava Abdullah, on uhannut kyseenalaistaa vaalituloksen. Sen sijaan nykyinen presidentti Ashraf Ghani on ilmoittanut pysyvänsä vaalituloksen takana.¹¹

Abdullahin tukijat käynnistivät marraskuussa vaalien tarkastuslaskentaa protestoivat mielenosoitukset seitsemässä maakunnassa, joilla mielenosoittajat pyrkivät estämään vaalikomission toiminnan. Marraskuun 29. päivä mielenosoittajat aloittivat katumielenosoitukset Kabulissa ja ne levisivät pian moniin Pohjois- ja Keski-Afganistanin maakuntien keskuksiin. Myös muiden ehdokkaiden kannattajat ovat pitäneet omia mielenosoituksiaan.¹²

Ehdokkaiden edustajat, puolueiden edustajat ja vaaliviranomaiset ovat kokoontuneet tilanteen ratkaisemiseksi mutta tapaamiset eivät toistaiseksi ole tuottaneet tulosta.¹³ Alun perin vaalien mahdollista toista kierrosta suunniteltiin marraskuulle, mutta tällä hetkellä todennäköisimmältä näyttää että se tullaan järjestämään vasta keväällä 2020.¹⁴

Maatietopalvelun Afganistanin tiedonhankintamatkalla haastatteleminen asiantuntijoiden mukaan presidentinvaalien tulokset vaikuttavat seuraavien vuosien turvallisuustilanteeseen. Epäselvää on, miten tuleva hallitus tulee toimimaan parantaakseen turvallisuustilannetta, ihmisten toimeentuloa ja rauhaa Afganistanissa. On esitetty joitain epäsuotuisia kehityskulkuja, joista vakavin olisi rauhanprosessin kulkeminen väärään suuntaan. Tällaisia mahdollisuuksia on monia, esimerkiksi Yhdysvaltojen täydellinen vetäytyminen Afganistanista tai jopa uuden sisällissodan syttyminen.¹⁵ Donald Trumpin hallinto on ilmaissut useaan otteeseen halunsa vähentää Yhdysvaltojen joukkoja Afganistanissa.¹⁶

Itse rauhanneuvotteluissa tulee olemaan monia vaikeita kysymyksiä. Keskeisin huolenaihe on Taliban-liikkeen asema mahdollisen rauhansopimuksen jälkeen. Maatietopalvelun tiedonhankintamatkalla haastattelema Afganistan-asiantuntija totesi, että asia on monimutkainen, koska Taliban-liikkeellä on monia rooleja: se on islamilainen emiraatti, omaa valtiotaan johtava voima sekä uskonnollinen ja autoritaarinen liike, joka ei usko demokratiaan tai

¹⁰ AAN/Ruttig & Bjelica 28.9.2019; AAN/Ruttig 17.10.2019.

¹¹ AAN/Adili 21.11.2019.

¹² AAN/Adili 8.12.2019.

¹³ Tolo News 8.12.2019.

¹⁴ AAN/Adili 21.11.2019.

¹⁵ Maatietopalvelu 15.10.2019.

¹⁶ Al-Jazeera 3.12.2019; Tolo News/AP 12.12.2019.

vaaleihin. Tämä vaikuttaa siihen, että Taliban ei tule suostumaan siihen, että osallistuisi Afganistanin hallitsemiseen poliittisena puolueena. Lisäksi etenkin naiset ovat olleet huolestuneita rauhanneuvotteluista. Naiset eivät ole toistaiseksi olleet osallisina keskusteluissa ja useat ovat huolissaan siitä tuleeko Taliban-hallinnon jälkeen saavutettu kehitys naisten oikeuksissa katoamaan.¹⁷

2 Turvallisuustilanne¹⁸

Afganistanin sodan alkamisesta tulee joulukuussa kuluneeksi 40 vuotta. Neuvostoliitto aloitti 24.12.1979 Afganistanin miehityksen tukeakseen vuoden 1978 Saur-vallankumouksessa valtaan noussutta sosialistihallintoa sitä vastustaneita kapinallisia vastaan ja maa on ollut yhtäjaksoisessa aseellisessa konfliktissa siitä lähtien.¹⁹

Afganistanin konfliktia on luonnehdittu maan sisäiseksi aseelliseksi selkkaukseksi, jonka osapuolia ovat Afganistanin valtiolliset joukot kansainvälisine tukijoineen sekä hallitusta vastaan taistelevat kapinalliset.²⁰ Afganistanin hallitus kohtaa vastarintaa kapinallisryhmittymien taholta, joiden tarkoituksena on kaataa maan nykyhallinto. Afganistanin ja Pakistanin laajalti valvomaton rajaseutu tarjoaa otollisen toiminta-alustan useille eri tahoille, kuten Talibaniin sidoksissa oleville ryhmille (mm. Haqqani-verkosto) ja muille terroristijärjestöille (mm. Al Qaida, Lashkar-i Taiba, ISIS-järjestön Khorasanin haara ISKP ja Uzbekistanin islamilainen liike IMU).²¹ Eri kapinallisryhmiä on maassa noin 50 ja voimakkaimpia niistä ovat Taliban sekä ISIS-ryhmät. Pienemmät ryhmät ovat paikallisesti aktiivisia. Afganistanin konflikti ei ole ainoastaan hallituksen ja eri kapinallisryhmien välinen, vaan kapinallisryhmät taistelevat myös keskenään.²²

Afganistanin yleinen turvallisuustilanne on heikentynyt vuosista 2013–2014 lähtien²³ ja turvallisuustilanne on jatkunut epävakana vuoden 2019 aikana. **Talibanin** julistettua Al Fath -nimisen taistelukauden alkaneeksi huhtikuussa hallituksen ja kapinallisten väliset välikohtaukset lisääntyivät taisteluiden keskittyessä etenkin Helmandin, Farahin ja Ghaznin maakuntiin.²⁴ Kesän ja syksyn aikana taistelut jatkuivat aktiivisimpina Helmandin, Kandaharin ja Nangarharin maakunnissa.²⁵

Kesän 2019 aikana Taliban ei tehnyt suuren mittaluokan valtausyritystä mihinkään maakunnan pääkaupunkiin mutta etenkin Farahin, Kunduzin ja Ghaznin kaupunkien ympäristöistä raportoitii Talibanin toiminnasta. Valtiollisten turvallisuusjoukkojen taktiikkana on edelleen ollut hallitusta vastustavien kapinallisten heikentäminen kansainvälisten joukkojen tukemana

¹⁷ Maatietopalvelu 15.10.2019.

¹⁸ Tässä luvussa käsitellään konfliktin tilannetta koko Afganistanin tasolla. Maan alueellista turvallisuustilannetta käsitellään maatietopalvelun erillisissä aluekohtaisissa tuotteissa.

¹⁹ Taustaa Afganistanin konfliktille EASO 6/2019, s. 20–21.

²⁰ UNHCR 30.8.2018, s. 6; EASO 6/2019, s. 40.

²¹ EASO 06/2019, s. 31–40.

²² Maatietopalvelu 15.10.2019.

²³ Maatietopalvelu 15.10.2019.

²⁴ UNGA 14.6.2019, s. 5.

²⁵ UNGA 10.12.2019, s. 5; UNGA 3.9.2019, s. 5–6.

etenkin ilmaiskuin, joista lähes puolet on kohdistunut Etelä-Afganistanin Helmandin ja Ghaznin maakuntiin.²⁶

Väkivalta kiihtyi syyskuun lopulla järjestettyjen presidentinvaalien alla. Etukäteen ennakoitiin 28. syyskuuta järjestettyjen presidentinvaalien lisäävän siviileihin kohdistuvia iskuja. Syynä tähän on se, että lukuisia kouluja sekä muita julkisia rakennuksia käytetään äänestyspaikkoina, minkä vuoksi vaaleja vastustavien kapinallisten arvioitiin kohdistavan niihin iskuja.²⁷

Talibanin hyökkäykset maakuntien keskuksiin realisoituivat juuri ennen syyskuun presidentinvaaleja, kun Taliban yritti vallata Kunduzin kaupungin Kunduzin maakunnassa, Pol-i-Khomrin Baghlanissa ja Farahin kaupungin Farahissa. Taliban joutui vetäytymään kaikista kaupungeista muutaman päivän kestäneiden taisteluiden jälkeen.²⁸ Vaalien alla merkittävistä taisteluista raportoitiin myös Takharin maakunnasta.²⁹ Lisäksi syksyn 2019 aikana turvallisuustilanne on heikentynyt etenkin Etelä-Afganistanin Zabulin maakunnassa, jossa Taliban pitää hallussaan valtaosaa piirikunnista ja on edennyt kohti maakunnan keskusta Qalatia.³⁰

ISIS-järjestön Afganistanin-haara, joka tunnetaan nimellä **ISKP** (*Islamic State Khorasan Province*) on pysynyt vahvana toimijana. Vuoden 2019 alkupuoliskon aikana ISKP:n hyökkäykset vähenivät mutta kesällä niissä tapahtui jälleen lisääntymistä. Valtiolliset ja kansainväliset joukot ovat kohdistaneet voimakkaita toimia ISISin tukikohtia vastaan ja lisäksi Taliban kilpailee sen kanssa vallasta Itä-Afganistanin Kunarin ja Nangarharin maakunnissa.³¹ Keväällä ISKP pystyi saamaan Talibanin Kunarissa hallitsemia alueita hallintaansa³² mutta syksyn aikana uutisoitiin vaikeuksista sen ydinalueilla Nangarharissa ja valtiollisten turvallisuusjoukkojen antamien lausuntojen mukaan ISKP olisi kukistettu Nangarharissa.³³

ISKP:n aluemenetyksistä huolimatta sitä pidetään edelleen uhkana Afganistanin turvallisuudelle, koska sen arvellaan löytäneen tukijoita ISIS:n keskushallinnon ulkopuolelta.³⁴ ISKP on iskenyt voimakkaasti erityisesti Afganistanin shiiamuslimi- ja hazarayhteisöä vastaan.³⁵ Järjestö ilmoitti muun muassa olleensa vuoden 2019 yhden voimakkaimmista Kabuliin kohdistuneista iskuista takana. Elokuussa hääjuhlaan tehdyssä hyökkäyksessä ainakin 92 kuoli ja 142 haavoittui.³⁶

Syyskuun 28. päivä pidettyä vaalipäivää on arvioitu väkivaltaisuuksien osalta monitulkintaiseksi.³⁷ Vaalien alla tapahtui kaksi vaaleihin kohdistunutta suuren

²⁶ UNGA 3.9.2019, s. 5–6.

²⁷ UN OCHA 8.9.2019, s. 10.

²⁸ AAN/Alì & Rutting 11.9.2019.

²⁹ AAN/Clark 14.11.2019.

³⁰ AAN/Sabawoon 5.11.2019; LWJ/Roggio 11.11.2019.

³¹ UNGA 10.12.2019, s. 6; UNGA 3.9.2019, s. 6.

³² IHS Markit/Giustozzi 20.6.2019

³³ Al-Jazeera 15.12.2019; PAN/Miakhel 14.12.2019; NYT 3.12.2019.

³⁴ IHS Markit/Giustozzi 20.6.2019; NYT 3.12.2019.

³⁵ Maatietopalvelu 15.10.2019.

³⁶ Maatietopalvelu 20.9.2019.

³⁷ AAN/Rutting 17.10.2019.

mittaluokan iskua Kabulissa ja Parwanissa.³⁸ Ennakko-odotusten vastaisesti etenkin suurissa kaupungeissa vaalipäivä oli suhteellisen rauhallinen eikä niissä tapahtunut Talibanin suuren mittaluokan iskuja. Tästä huolimatta väkivaltaisuuDET olivat laajoja monissa maan osissa³⁹, mutta ne olivat luonteeltaan pienemmän kokoluokan hyökkäyksiä⁴⁰.

YK:n Afganistan-ohjelman mukaan syyskuun vaalipäivä oli Afganistanin historian toiseksi väkivaltaisim vaali. YK tilastoi vaalipäivänä 100 välikohtausta, joiden seurauksena aiheutui 28 siviilikuolonuhria ja 249 haavoittunutta. Lähes kaikkien välikohtausten taustalla oli Taliban, eikä ISKP:n raportoitu häirinneen vaaleja. Hyökkäysten lisäksi Taliban uhkaili, kaappasi ja häiritsi siviilejä pyrkiessään estämään heitä osallistumasta vaaleihin. Korkean uhkatason vuoksi monen afganistanilaisen kerrotaan jättäneen äänestämättä.⁴¹

YK:n mukaan suuren mittaluokan itsemurhaiskujen määrä väheni sekä koko maassa että Kabulissa helmikuusta 2019 marraskuun 2019 alkuun ulottuvan seurantakauden aikana verrattuna samaan ajanjaksoon vuonna 2018. Ajanjaksolla 8.2.–7.11.2019 koko maassa tapahtui 61 suuren mittaluokan iskua. Vuonna 2018 samalla ajanjaksolla iskuja koko maassa oli yhteensä 90. Helmikuun ja toukokuun välisenä aikana suuren mittakaavan siviilejä vastaan kohdistettuja iskuja tapahtui kahdeksan, mutta kesällä suuren mittaluokan iskut lisääntyivät. Toukokuun ja elokuun välisenä aikana iskuja tapahtui yhteensä 22 ja elokuun ja marraskuun välisenä aikana jo 31. Eniten iskuja, 17, tapahtui syyskuussa 2019. Niistä suurin osa oli kohdistettu Afganistanin valtiollisia turvallisuusjoukkoja ja kansainvälisiä toimijoita vastaan.⁴²

2.1 Alueiden hallintaolosuhteet

Alueiden hallintasuhteissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2019 aikana. Kapinalliset eivät pystyneet valtaamaan merkittäviä uusia alueita eikä vastaavasti turvallisuusjoukot kyennyt ottamaan merkittäviä alueita takaisin hallintaansa.⁴³

Long War Journal -sivuston tekemän jatkuvasti päivittyvän arvion mukaan joulukuun 2019 alussa vajaa viidennes, 68 piirikuntaa, oli kokonaan Talibanin hallinnassa ja noin puolessa piirikunnista (196) käytiin jonkin asteisia taisteluja hallinnasta kapinallisten ja valtiollisten turvallisuusjoukkojen välillä. Vain noin kolmasosa, 133 piirikuntaa, oli kokonaan valtiollisten turvallisuusjoukkojen hallinnassa. Noin puolet väestöstä elää alueilla, jotka ovat valtiollisten turvallisuusjoukkojen hallinnassa ja Talibanin hallitsemilla alueilla elää vain noin 10 prosenttia väestöstä. Noin neljäkymmentä prosenttia afganistanilaisista elää piirikunnissa, joiden asemasta käydään taisteluja.⁴⁴ Mikään Afganistanin

³⁸ UNAMA 10/2019a, s. 3.

³⁹ AAN/Ruttig 17.10.2019.

⁴⁰ UNGA 10.12.2019, s. 5.

⁴¹ UNAMA 10/2019a, s. 4–5.

⁴² UNGA 10.12.2019, s. 6; UNGA 3.9.2019, s. 6; UNGA 14.6.2019, s. 5.

⁴³ UNGA 10.12.2019, s. 5–6; UNGA 3.9.2019, s. 5–6.

⁴⁴ LWJ/Roggio & Gutowski [päiväämätön].

maakunta ei ole missään vaiheessa ajautunut kokonaan kapinallisten hallintaan.⁴⁵

Yhdysvallat päätti lopettaa alueiden hallintaolosuhteista raportoimisen tammikuussa 2019. Viimeisimpien lokakuun 2018 tietojen perusteella julkaistun arvion mukaan noin 54 % Afganistanin piirikunnista oli hallituksen hallinnassa tai vaikutuspiirissä. Piirikunnista 34 % hallinnasta taisteltiin osapuolten välillä ja 12 % oli kapinallisten hallinnassa tai vaikutuspiirissä. Vastaavasti väestöstä 63,5 % eli keskushallinnon hallinnassa tai vaikutuspiirissä olevilla alueilla ja 10,8 % kapinallisten hallussa tai vaikutuspiirissä ja 25,6 % kiistellyillä alueilla.⁴⁶

Tolo News -uutistoimiston kesäkuussa 2019 julkaiseman selvityksen mukaan 19 eri maakunnan 64 piirikunnan valtiolliset paikallisviranomaiset joutuvat toimimaan turvallisuustilanteen vuoksi piirikunnan ulkopuolella. Kahdessakymmenessä piirikunnassa ei ollut lainkaan keskushallinnon siviili- tai sotilasviranomaisia. Eniten keskushallinnon ulottumattomissa olevia piirikuntia on Faryabin, Ghaznin, Farahin ja Helmandin maakunnissa.⁴⁷

2.2 Väkivallan ilmenemismuodot ja voimakkuus

Turvallisuusvälikohtausten määrä on pysynyt korkealla tasolla. Afganistanin konfliktille on kuitenkin tyypillistä suuri alueellinen vaihtelu. Levottomimpia alueita ovat edelleen maan etelä- ja itäosat mutta vuoden 2019 aikana turvallisuusvälikohtauksia on ollut enenevissä määrin myös maan länsiosissa.

YK tilastoi aikavälillä 9.8.–7.11.2019 yhteensä 6654 turvallisuusvälikohtausta, mikä oli 13 prosenttia enemmän kuin vastaavana ajanjaksona vuonna 2018.⁴⁸ Vuoden 2019 alkupuoliskolla turvallisuusvälikohtauksen määrä pysyi samoissa lukemissa kuin vuonna 2018. Aikavälillä 10.5.–8.8.2019 raportoitiin yhteensä 5856 turvallisuusvälikohtausta, missä oli prosentin lisäys verrattuna samaan jaksoon edellisvuonna.⁴⁹ Aikavälillä 8.2.–9.5.2019 YK tilastoi 5249 turvallisuusvälikohtausta, mikä oli seitsemän prosenttia vähemmän edellisvuoteen verrattuna.⁵⁰

Aseelliset yhteenotot eli maataistelut muodostavat edelleen suurimman osan eli noin 55 % välikohtauksista.⁵¹ Toukokuun ja elokuun välisellä ajanjaksolla räjähdeseisujen määrä lisääntyi 17 % ja ilmaiskujen puolestaan 57 %, mutta itsemurhaiskut vähentyivät 44 prosentilla verrattuna edelliseen vuoteen.⁵² Elokuun ja marraskuun välisellä ajanjaksolla kaikkien iskujen määrä lisääntyi verrattuna edelliseen vuoteen; räjähdeseisut lisääntyivät 9 %, itsemurhaiskut 24 % ja ilmaiskut 32 %.⁵³

⁴⁵ AAN/Sabawoon 5.11.2019.

⁴⁶ SIGAR 30.1.2019, s. 68–71.

⁴⁷ Tolo News 30.6.2019.

⁴⁸ UNGA 10.12.2019, s. 5.

⁴⁹ UNGA 3.9.2019, s. 5.

⁵⁰ UNGA 14.6.2019, s. 5.

⁵¹ UNGA 10.12.2019, s. 5; UNGA 3.9.2019, s. 5.

⁵² UNGA 3.9.2019, s. 5.

⁵³ UNGA 10.12.2019, s. 5.

Toukokuun ja marraskuun välisellä ajanjaksolla kaksi kolmasosaa kaikista välikohtauksista tapahtui Etelä-, Itä- ja Kaakkois-Afganistanissa⁵⁴ ja levottomimmat alueet olivat edelleen Helmandin, Kandaharin ja Nangarharin maakunnissa.⁵⁵ Helmikuun ja toukokuun välisellä raportointijaksolla välikohtaukset keskittyivät Etelä-, Itä- ja Länsi-Afganistaniin.⁵⁶

Resolute Support -joukkojen (RS) tilastoimat hallituksen vastaisten kapinallisten tekemät hyökkäykset valtiollisia tai kansainvälisiä joukkoja tai siviilejä vastaan lisääntyivät 18 prosentilla vuoden 2019 kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana verrattuna vuoden 2018 vastaavaan ajanjaksoon. Suurin osa kapinallisten tekemistä hyökkäyksistä on kohdistunut Afganistanin eteläisille, läntisille ja kaakkoisille alueille.⁵⁷

RS:n tilastoinnin mukaan maakunnista eniten hyökkäyksiä tapahtui Helmandin ja Kandaharin maakunnissa (yli 500 iskua molemmissa) sekä Farahin ja Balkhin maakunnissa (401–500 iskua). Vastaavasti vähiten iskuja (alle 100) tapahtui Badakhshanin, Bamiyanin, Daikundin, Nimrozin, Nuristanin, Khostin, Panjshirin, Parwanin, Sar-i-Polin, Samanganin sekä Jawjzanin maakunnissa. Kabulin maakunta sijoittui hyökkäysten määrässä keskitasolle ja maakunnassa tapahtui ajanjaksolla 201–300 iskua.⁵⁸

Poliittista väkivaltaa ja protesteja tilastoiva verkkopalvelu ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project) tilastoi vuoden 2019 tammi-marraskuussa Afganistanissa tapahtuneen yhteensä 12 478 turvallisuusvälikohtausta⁵⁹. Levottomimpia maakuntia ovat olleet Helmandin (1365 välikohtausta), Ghaznin (1159) ja Kandaharin (1059) maakunnat, joissa tapahtui lähes kolmannes kaikista turvallisuusväkikohtauksista. Rauhallisimpia maakuntia, joissa koko vuoden aikana tapahtui alle sata välikohtausta, ovat olleet Samanganin (63 välikohtausta), Nuristanin (52), Daikundin (27), Bamiyanin (15) ja Panjshirin (5) maakunnat. Pääkaupunki Kabulin maakunta on levottomuuksissa Afganistanin keskitasolla ja maakunnassa tapahtui 278 välikohtausta.⁶⁰

ACLEDin tilastoimista välikohtauksista suurin osa, 68 %, oli konfliktin osapuolten välisiä taisteluja, 29 % räjähdysiskuja ja muuta etäältä tapahtuvaa väkivaltaa ja 3 % nimenomaan siviilejä vastaan kohdistettua väkivaltaa.⁶¹

⁵⁴ UNGA 10.12.2019, s. 5; UNGA 3.9.2019, s. 5.

⁵⁵ UNGA 10.12.2019, s. 5.

⁵⁶ UNGA 14.6.2019, s. 5.

⁵⁷ SIGAR 30.10.2019, s. 71.

⁵⁸ SIGAR 30.10.2019, s. 71.

⁵⁹ Tilastoissa on huomioitu ACLEDin tilastoimat väkivaltaiset välikohtaukset (Battles, Remote Violence/Explosions, Violence Against Civilians). Tarkempaa tietoa ACLEDin luokittelusta: https://www.acleddata.com/wp-content/uploads/dlm_uploads/2017/10/ACLED_Codebook_2019FINAL_pbl.pdf (käyty 16.12.2019).

⁶⁰ ACLED 30.11.2019.

⁶¹ ACLED 30.11.2019.

2.3 Konfliktin vaikutukset siviileihin

Useiden Maatietopalvelun Afganistanin tiedonhankintamatkalla haastatteleminen asiantuntijoiden mukaan epävakaa turvallisuustilanne on merkittävin afganistanilaisten elämään vaikuttava tekijä ja väkivallan sattumanvarainen luonne tarkoittaa, että kuka tahansa voi olla vaarassa joutua sen kohteeksi.⁶²

Afganistanin konflikti ja siihen liittyvät taistelut vaikuttavat afganistanilaissiviileihin. Alueilla, joilla Taliban hallitsee, paikallisilla ihmisillä on taipumus tukea Talibania ja vastaavasti alueilla, jotka ovat keskushallinnon hallinnassa, asukkaat tukevat hallintoa. Yleisesti ottaen ihmiset haluavat elää normaalia elämää ja hyväksyvät minkä tahansa joukon, joka pystyy ylläpitämään turvallisuutta alueella. Joillain alueilla tästä on kuitenkin poikkeuksia.⁶³

Vuoden 2019 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana siviiliuhrien määrässä tapahtui vähentymistä verrattuna aiempiin vuosiin. Tästä huolimatta, vuoden 2019 kolmas vuosineljännes (heinäkuu-syyskuu) oli väkivaltaisain ajanjakso YK:n Afganistan-ohjelman (UNAMA) vuonna 2009 aloitetun tilastoinnin aikana.⁶⁴

Tammikuun ja syyskuun välisenä aikana UNAMA tilastoi 8239 siviiliuhria, joista 2563 oli kuolonuhreja ja 5676 haavoittuneita. Alkuvuonna siviiliuhrien määrässä tapahtuneesta laskusta huolimatta tammi-syyskuun aikana siviiliuhriluvut pysyivät samalla tasolla kuin vastaavalla ajanjaksolla vuonna 2018. Siviiliuhrien määrä on kokonaisuudessaan ollut samalla tasolla jo vuodesta 2014 alkaen.⁶⁵

Resolute Support -joukkojen (RS) tilastoinnin mukaan vuoden 2019 yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana Afganistanin konflikti aiheutti 7260 siviiliuhria, mikä on kuusi prosenttia enemmän kuin vuonna 2018 vastaavalla ajanjaksolla. Myös RS:n tilastoinnin mukaan siviileihin kohdistuneet väkivaltaisuuDET olivat korkealla tasolla kesäkuun ja syyskuun välisenä aikana verrattuna vuoden 2019 ensimmäisiin kuukausiin, jolloin siviiliuhrien määrässä oli laskua edellisiin vuosiin. Kesäkuun ja syyskuun välisenä aikana aiheutui 4554 siviiliuhria, kun tammikuun ja toukokuun välisenä aikana uhreja oli 2706.⁶⁶

UNAMAN tilastoinnin perusteella siviiliuhrien määrässä on alueellisia eroavaisuuksia. Noin puolet siviiliuhreista aiheutui viidessä maakunnassa ja suoraan siviiliuhrien määrällä mitattuna väkivaltaisimmat maakunnat olivat vuoden 2019 yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana Kabul (1491 siviiliuhria), Nangarhar (824), Helmand (563), Ghazni (547) ja Faryab (530).⁶⁷

Myös RS:n tilastoinnissa on alueellisia eroavaisuuksia siviiliuhrien määrässä. Vuoden 2019 yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana siviilien kannalta maakunnan väkilukuun suhteutettuna väkivaltaisimpia alueita olivat Zabul (221 siviiliuhria), Logar (222), Nangarhar (762) ja Laghman (205). Vastaavasti

⁶² Maatietopalvelu 15.10.2019.

⁶³ Maatietopalvelu 15.10.2019.

⁶⁴ UNAMA 17.10.2019, s. 2.

⁶⁵ UNAMA 17.10.2019, s. 2.

⁶⁶ SIGAR 30.10.2019, s. 74.

⁶⁷ UNAMA 17.10.2019, s. 2.

Bamiyan (5 siviiliuhria), Panjshir (4), Badakhshan (25) ja Daikundi (27) olivat suhteellisesti rauhallisimpia alueita. Määrällisesti eniten siviiliuhreja aiheutui Kabulin maakunnassa (1435), mutta väkilukuun suhteutettuna Kabul oli sijalla 12 Afganistanin 34 maakunnasta.⁶⁸

YK:n mukaan lähes puolet siviiliuhreista aiheutui hallintoa vastustavien kapinallisten tekemistä erilaisista räjähdä-, itsemurha- ja monimuotoiskuista. Iskuista aiheutuneiden siviiliuhrien määrässä oli lähes kolmanneksen kasvu heinä- ja syyskuun välisenä aikana verrattuna vuoden 2019 ensimmäiseen puoliskoon. Loput siviiliuhrit aiheutuivat maataisteluista, ilmaiskusta, kohdistetuista murhista, räjähtämättä jääneistä taisteluvälineistä sekä terrorismin vastaisista etsintäoperaatioista. Eniten kasvua vuoden 2019 aikana on ollut ilmaiskujen ja etsintäoperaatioiden aiheuttamissa siviiliuhreissa. Ilmaiskujen aiheuttamat kuolonuhrit lisääntyivät 28 % ja etsintäoperaatioiden 16 % verrattuna samaan ajanjaksoon vuonna 2018. Ilmaiskujen aiheuttamat kuolonuhrit ovat lisääntyneet vuodesta 2016 alkaen, ollen nyt yli viisinkertaiset kuin vuonna 2015.⁶⁹

UNAMAN tilastoinnin perusteella hallitusta vastustavat kapinalliset aiheuttivat 62 prosenttia uhreista; 46 % oli Taliban-liikkeen aiheuttamia, 12 % ISKP:n ja 4 % tuntemattomien tekijöiden. Hallituksen puolella taistelevat joukot puolestaan aiheuttivat 28 % siviiliuhreista ja loput 9 % aiheutuivat ristitulesta osapuolten välillä.⁷⁰

Afganistanin hallituksen ja kansainvälisten turvallisuusjoukkojen aiheuttamien siviiliuhrien määrä lisääntyi erityisesti vuoden 2019 kuuden ensimmäisen kuukauden aikana, jolloin valtiolliset joukot aiheuttivat enemmän siviiliuhreja kuin kapinalliset. Nousu oli seurausta ilmaiskusta sekä etsintäoperaatioista, jotka ovat kohdistuneet erityisesti Helmandin maakuntaan, aiheutuneiden siviiliuhrien määrän kasvusta. Kesällä alkaneen maataisteluiden sekä räjähdä- ja itsemurhaiskujen lisääntymisen seurauksena on kapinallisten ja valtiollisten joukkojen välinen ero tasaantunut. Eniten vähentymistä on ollut ISKP:n tekemien iskujen määrässä ja uhreissa mutta vastaavasti Talibanin aiheuttamien siviiliuhrien määrä on lisääntynyt verrattuna vuoteen 2018.⁷¹ Ilmaiskuja on kohdistunut Helmandin lisäksi erityisesti Ghaznin maakuntaan.⁷²

UNAMAN ja RS:n tilastoinnissa on merkittäviä eroja siviiliuhrien aiheuttajien välillä. RS:n mukaan 35 % siviiliuhreista oli Talibanin aiheuttamia, ja suurin osa (48 %) siviiliuhreista aiheutui tuntemattomiksi jääneiden kapinallisten toimesta. RS:n mukaan valtiolliset ja kansainväliset joukot aiheuttivat vain 5 % siviiliuhreista, kun UNAMAN mukaan nämä joukot vastasivat jopa 28 %:sta siviiliuhreista.⁷³

YK:n vuosia 2015–2018 koskevan raportin mukaan lähes yksi kolmasosa Afganistanin konfliktin aiheuttamista siviiliuhreista on lapsia⁷⁴ ja tilastoinnin

⁶⁸ SIGAR 30.10.2019, s. 75.

⁶⁹ UNAMA 17.10.2019, s. 2, 7–12.

⁷⁰ UNAMA 17.10.2019, s. 12.

⁷¹ UNAMA 17.10.2019, s. 2, 7–12.

⁷² UNGA 10.12.2019, s. 5.

⁷³ SIGAR 30.10.2019, s. 74.

⁷⁴ UNSC 10.9.2019, s. 5.

mukaan Afganistanin konfliktissa aiheutuu maailmassa käynnissä olevista konflikteista eniten lapsiuhreja⁷⁵. Lapsiuhrien määrä on noussut siviiliuhrien kokonaismäärän nousun mukana. Pääosan oikeudenloukkauksien aiheuttaja ovat hallitusta vastaan taistelevat kapinallisryhmät, mutta myös Afganistanin hallituksen joukkojen toimet ovat aiheuttaneet etenkin lapsiuhreja.⁷⁶

Eniten lapsiuhreja aiheuttavat Afganistanissa maataistelut, joiden seurauksena on vuosien 2015–2018 aikana kuollut 1284 ja vammautunut 4537 lasta, mikä on lähes puolet kaikista lapsiuhreista. Niiden lisäksi etenkin räjähtämättä jääneet taisteluvälineet sekä ilmaiskut ovat kohdistuneet lapsiin. Räjähtämättä jääneiden taisteluvälineiden seurauksena on kuollut 576 ja vammautunut 1346 lasta vuosien 2015–2018 aikana, mikä on 84 % kaikista tämän tyyppin aiheuttamista siviiliuhreista. Ilmaiskut ovat aiheuttaneet 1049 lapsiuhria, mikä on 40 % ilmaiskujen aiheuttamista siviiliuhreista.⁷⁷ Vuoden 2019 yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana YK tilastoi 2461 lapsiuhria (631 kuollutta ja 1830 haavoittunutta), jossa on 11 prosentin nousu verrattuna samaan ajanjaksoon vuonna 2018.⁷⁸

⁷⁵ UNGA 10.12.2019, s. 8.

⁷⁶ UNSC 10.9.2019, s. 5.

⁷⁷ UNSC 10.9.2019, s. 7-8.

⁷⁸ UNAMA 17.10.2019, s. 13.

3 Humanitaarinen tilanne

Afganistanin humanitaariset olosuhteet jatkuvat vaikeina ja vuosikymmeniä kestänyt heikko turvallisuustilanne heikentää niitä edelleen. Väkivaltaisuuudet ja luonnonkatastrofit aiheuttavat afganistanilaisille laajamittaisia psyykkisiä ja fyysisiä ongelmia.⁷⁹

Humanitaarisen avun tarpeessa olevien ihmisten määrä on edelleen 6,3 miljoonaa.⁸⁰ Avun tarpeessa olevien ihmisten määrä on hieman vähentynyt vuodesta 2018, jolloin avun tarpeessa oli 6,5 miljoonaa ihmistä mutta verrattuna vuoteen 2017 humanitaarista apua tarvitsee lähes kaksinkertainen määrä ihmisiä.⁸¹

Vuonna 2018 Afganistania koetellut laaja kuivuus on vaikeuttanut humanitaarisia olosuhteita edelleen vuoden 2019 aikana. Lisäksi vuoden 2019 keväällä humanitaarista tilannetta vaikeuttivat jo aiemmin kuivuudesta kärsineisiin Etelä- ja Länsi-Afganistaniin iskeneet tulvat ja hyökytulvat, jotka vaikuttivat 300 000 ihmisen elämään.⁸² YK:n mukaan lokakuun 2019 loppuun mennessä 295 652 ihmistä joutui siirtymään kotialueelta maan sisäisesti luonnonkatastrofien vuoksi.⁸³

Talven ja kevään 2019 aikana avustusjärjestöt joutuivat toimittamaan edelleen 5,2 miljoonalle ihmiselle viimekätistä apua, hätäruoka-apua sekä tukea elannon turvaamiseen. Kesäkuussa 2019 noin 100 000 ihmistä oli edelleen paossa kuivuuden aiheuttamia olosuhteita muualla maassa. Heitä on eniten Heratin maakunnassa. Monet kuivuutta paenneista olivat haluttomia palaamaan kotialueilleen niiden heikon turvallisuustilanteen vuoksi. Kuivuus pahensi Afganistanin ennestään huonoa nälkä- ja aliravitsemustilannetta ja 13 miljoonan ihmisen arvioidaan edelleen olevan ruoka-avun tarpeessa.⁸⁴

Afganistanin heikko turvallisuustilanne, useille alueille levitetyt miinat ja muutoin vaikeat olosuhteet heikentävät edelleen humanitaaristen toimijoiden kykyä avustaa ihmisiä.⁸⁵ YK:n Afganistan-ohjelma UNAMA on raportoinut sekä valtiollisten turvallisuusjoukkojen että Talibanin kohdistaneen iskuja terveydenhoitolaitoksia kohtaan vuoden 2019 aikana. Taliban on myös vaatinut ajoittain näitä suljettavaksi.⁸⁶ Terveystuonon kannalta vaikein tilanne on Helmandin, Ghaznin, Kandaharin, Kunduzin, Nangarharin ja Zabulin maakunnissa, joissa taistelut rajoittavat ihmisten pääsyä hoitoon ja ihmisten tarpeet hätäensiapuun ovat suurimmat.⁸⁷

Vuoden 2018 aikana avustusjärjestöjä vastaan kohdistui 382 välikohtausta ja 27 humanitaarisille järjestöille työskennellyttä kuoli näiden seurauksena. Vuoden 2019 kuuden ensimmäisen kuukauden aikana raportoituja

⁷⁹ UN OCHA 8.9.2019, s. 9.

⁸⁰ UN OCHA 5.11.2019.

⁸¹ UN OCHA 23.11.2018, s. 5, 9.

⁸² RFE/RL 12.4.2019.

⁸³ UNHCR 10/2019.

⁸⁴ UN OCHA 8.9.2019, s. 9.

⁸⁵ UNGA 10.12.2019, s. 13–14; UN OCHA 8.9.2019, s. 9–10.

⁸⁶ UNAMA 17.10.2019, s. 13.

⁸⁷ UNGA 10.12.2019, s. 12.

välikohtauksia oli jo 288, ja niissä kuoli 24 avustustyöntekijää. Humanitaarisen avun toimittamisen kannalta vaikein turvallisuustilanne on Itä-Afganistanissa.⁸⁸

Humanitaarista tilannetta on vaikeuttanut Talibanin asettama kielto poliorokotustoimintaan osallistuneille järjestöille sen hallitsemilla alueilla.⁸⁹ Huhtikuussa 2019 Taliban ilmoitti, että se ei tule enää hyväksymään Kansainvälisen Punaisen Ristin (ICRC) ja Maailman Terveysjärjestö WHO:n toimia Afganistanissa niiden rokotustoimintaan liittyvien "salaliittoepäilyjen" vuoksi.⁹⁰ Syyskuussa Taliban ilmoitti jälleen takaavansa sekä ICRC:n että WHO:n toiminnan turvallisuuden ja näin mahdollistavan rokotustoiminnan jatkamisen.⁹¹ WHO saa jatkaa toimintansa vain Talibanin määräämien ehtojen rajoissa, eikä rokotuksia saa suorittaa esimerkiksi ihmisten kotona.⁹²

Afganistan onkin Pakistanin lisäksi ainoa maa, jossa polio on edelleen endeeminen.⁹³ Lokakuun loppuun mennessä Afganistanissa oli ilmennyt 20 uutta varmistettua poliotapausta. Tapaukset ovat olleet maan etelä- ja itäosissa.⁹⁴

Etenkin lapset joutuvat välillisesti konfliktin uhreiksi, sillä konfliktin osapuolet ovat hyökänneet esimerkiksi kouluja ja terveysasemia vastaan.⁹⁵ Afganistanin hallinto käyttää kouluja äänestyspaikkoina, minkä vuoksi kapinalliset ovat iskeneet juuri niitä vastaan. Kapinalliset ovat uhkailleet ja tappaneet opetushenkilökuntaa, minkä vuoksi kouluja on joillain alueilla jouduttu sulkemaan. Myös valtiolliset turvallisuusjoukot ovat pienemmässä mittakaavassa aiheuttaneet vahinkoa kouluille ja opetushenkilökunnalle. Valtiolliset turvallisuusjoukot ovat ottaneet joillain alueilla koulurakennuksia omaan käyttöönsä.⁹⁶ UNICEFin mukaan vuonna 2018 kouluihin tehtiin yhteensä 192 iskua, mikä on lähes kolme kertaa enemmän kuin vuonna 2017, jolloin iskuja tapahtui 68. Iskujen kasvu on liitetty nimenomaan vuonna 2018 järjestettyihin parlamenttivaaleihin.⁹⁷ Iskut kouluja ja opetushenkilökuntaa vastaan ovat jatkuneet vuonna 2019.⁹⁸

Tyttöjen ja naisten mahdollisuudet koulutukseen ja työhön kodin ulkopuolella ovat lisääntyneet 2000-luvun aikana merkittävästi.⁹⁹ Tästä huolimatta Taliban on edelleen iskenyt etenkin tyttöjen kouluihin ja useilla alueilla se on kieltänyt tyttöjen koulunkäynnin kuudennen luokan jälkeen.¹⁰⁰ Kansainvälisen

⁸⁸ UN OCHA 8.9.2019, s. 9–10.

⁸⁹ UNGA 3.9.2019, s. 12.

⁹⁰ RFE/RL 12.4.2019.

⁹¹ RFE/RL 26.9.2019; RFE/RL 15.9.2019.

⁹² UNAMA 10/2019b, s. 13.

⁹³ WHO 31.12.2018.

⁹⁴ WHO & UNICEF 31.10.2019.

⁹⁵ UNSC 10.9.2019, s. 9–11.

⁹⁶ UNSC 10.9.2019, s. 9–11.

⁹⁷ UNICEF 27.5.2019.

⁹⁸ UNGA 10.12.2019, s. 9.

⁹⁹ Save the Children 2019, s. 31.

¹⁰⁰ UNSC 10.9.2019, s. 9–11.

Pelastakaa lapset -järjestön mukaan vuosina 2013–2018 keskimäärin 42 % lapsista ei osallistunut koulunkäyntiin.¹⁰¹

3.1 Pakolaisuus ja paluumuutto¹⁰²

YK:n humanitaaristen asioiden koordinoituihin UN OCHA:n mukaan 16.11.2019 mennessä 400 827 ihmistä joutui pakenemaan kotialueiltaan konfliktin takia. Määrä on nousussa verrattuna vuoteen 2018 mutta kuitenkin vähemmän vuosien 2016 ja 2017 lukemiin nähden. Konfliktin takia maansisäisesti siirtymään joutuneista lähes neljäsosa (93 394 ihmistä) on paennut Takharissa käytyjä taisteluista. Takharin lisäksi konfliktia on jouduttu pakenemaan etenkin Faryabin (41 139), Kunarin (38 983), Nangarharin (31 297), Badghisin (28 058), Baghlanin (27 797), Kunduzin (22 078) ja Badakhshanin (23 177) maakunnista. Ainoastaan Bamiyanin ja Panjshirin maakunnista ei ole paennut ihmisiä vuoden 2019 aikana.¹⁰³

Paluumuutto naapurimaista on jatkunut vuoden 2019 aikana. Kuten vuonna 2018 Pakistanista palaavien määrä on pysynyt alhaisena verrattuna aiempiin vuosiin. Marraskuun loppuun mennessä 24 500 rekisteröimättömää ihmistä palasi Afganistaniin Pakistanista ja lisäksi lokakuun loppuun mennessä oli palannut 5301 rekisteröityä pakolaista. Iranista palaavien määrä on vastaavasti pysynyt korkeana maan heikon taloustilanteen vuoksi ja marraskuun loppuun mennessä jo 430 600 rekisteröimättömää ihmistä palasi Iranista ja lisäksi 1719 rekisteröityä pakolaista.¹⁰⁴

Vuoden 2019 aikana uutena paluumuuttajiin liittyvänä ilmiönä on ollut Turkin valtion Afganistaniin palauttamien ihmisten määrän merkittävä lisääntyminen.¹⁰⁵ Turkista palasi tai palautettiin lokakuun alkuun mennessä yhteensä 15 270 ihmistä ja Euroopasta on palasi tai palautettiin 1463.¹⁰⁶ Muualta kuin Iranista tai Pakistanista rekisteröityjä pakolaisia palasi lokakuun loppuun mennessä 69.¹⁰⁷

¹⁰¹ Save the Children 2019, s. 50.

¹⁰² Palaajien tilannetta käsitellään laajemmin Maatietopalvelun raportissa *Afghanistan: Fact-Finding Mission to Kabul in April 2019: Situation of Returnees* (15.10.2019). Saatavilla: <https://migri.fi/raportit>.

¹⁰³ UN OCHA 4.12.2019.

¹⁰⁴ UN OCHA 1.12.2019; UNHCR 10/2019.

¹⁰⁵ UN OCHA 8.9.2019, s. 8–9.

¹⁰⁶ IOM 10.10.2019.

¹⁰⁷ UNHCR 10/2019.

4 Ihmisoikeustilanne¹⁰⁸

Afganistanissa esiintyy edelleen useita ihmisoikeusongelmia. Näistä keskeisimpiä ovat valtiollisten turvallisuusjoukkojen laittomat voimakeinot, henkilöiden katoamiset, kidutus, mielivaltaiset pidätykset ja vangitsemiset, sananvapauden rajoittaminen, hallinnon korruptio, naisiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyvä rankaisemattomuus, turvallisuusjoukkojen lapsiin kohdistama seksuaalinen hyväksikäyttö, turvallisuusjoukkojen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kohdistama väkivalta sekä journalisteihin kohdistuva väkivalta.¹⁰⁹

Afganistanin konflikti ihmisoikeusongelmineen vaikuttaa voimakkaasti etenkin lapsiin. Kansainvälisen Pelastakaa lapset -järjestön mukaan lasten aseman kehittymisestä 2000-luvun aikana huolimatta Afganistan on edelleen niiden maiden joukossa, joissa on huonoimmat olosuhteet lapsien kannalta.¹¹⁰ YK tilastoi vuosien 2015–2018 aikana 14 202 vakavaa lapsiin kohdistunutta oikeudenloukkausta (*grave violations*) Afganistanissa.¹¹¹

Naisten asema on Afganistanissa edelleen huono. Naisten on vaikeaa saada viranomaissuojelua heihin mahdollisesti kohdistuvia oikeudenloukkauksia vastaan ja syvälle juurtunut rankaisemattomuuden kulttuuri naisiin kohdistuvaan väkivaltaan syyllistyneitä kohtaan jatkuu edelleen. Viranomaiset eivät usein suostu tutkimaan tapauksia, vaan lähettävät naiset takaisin perheidensä luokse.¹¹²

4.1 Keskushallinnon toiminta

Erityistä huolta Afganistanin keskushallinnon toiminnassa on aiheuttanut sen kapinallisia vastaan suunnatuissa operaatioissa aiheutuneet siviiliuhrit ja muut siviilejä vastaan kohdistuneet oikeudenloukkaukset.

Etenkin ilmaiskussa ja etsintäoperaatioissa aiheutuneiden siviiliuhrien määrät ovat lisääntyneet eivätkä viranomaiset ole tehneet riittäviä selvityksiä iskuista.¹¹³ Vuoden 2019 aikana on raportoitu esimerkiksi Yhdysvaltojen tuella toimivan Afganistanin kansallisen turvallisuuspalvelun NDS:n (*National Directorate of Security*) operaatioissa siviileihin kohdistuneista oikeudenloukkauksista. NDS:n taktiikkana on tehdä yöllisiä iskuoperaatioita tiedustelutiedon perusteella tunnistettuihin kapinalliskohteisiin. Human Rights Watchin selvityksen mukaan näiden iskujen kerrotaan useissa tapauksissa kohdistuneen siviilikohteisiin ja ne ovat aiheuttaneet siviiliuhreja. Viranomaiset

¹⁰⁸ Tässä luvussa käsitellään pääosin vain konfliktin osapuolten tekemiä oikeudenloukkauksia ja ihmisoikeusrikkomuksia. Afganistanin sodan aiheuttamia suoria vaikutuksia siviileihin käsitellään edellä luvussa *Turvallisuustilanne*. Tiettyjen yhteiskunnallisten ryhmien asemaa käsitellään laajemmin maatietopalvelun erillisissä raporteissa (<https://migri.fi/raportit>).

¹⁰⁹ USDOS 2019.

¹¹⁰ Save the Children 2019, s. 47, 50.

¹¹¹ UNSC 10.9.2019, s. 5.

¹¹² HRW 2019.

¹¹³ HRW 2019.

ovat olleet haluttomia selvittämään mahdollisia siviileihin kohdistuneita oikeudenloukkauksia.¹¹⁴

Valtiolliset joukot ovat edelleen värvänneet lapsisotilaita joukkoihinsa. Ne värväävät lapsia etenkin poliisivoimiin vartijoiksi tai palvelijoiksi. Lapsien värväämistä on onnistuttu vähentämään valtiollisten turvallisuusjoukkojen värväytymiskeskuksissa.¹¹⁵

Lisäksi valtiollisissa turvallisuusjoukoissa esiintyy edelleen lasten seksuaalista hyväksikäyttöä, jossa vaikutusvaltaiset komentajat ottavat lapsia niin sanotun *bacha bazi* eli "tanssipojan" asemaan. Afganistanin vuonna 2018 voimaan tullut uusi rikoslaki kieltää *bacha bazi* -perinteen, mutta toistaiseksi yhtään siihen syylistynyttä ei ole tuomittu. Sekä lapsisotilaiden värväys että seksuaalinen hyväksikäyttö kohdistuvat etenkin poikiin.¹¹⁶ Afganistanin parlamentti hyväksyi joulukuussa 2019 vuosien poliittisen keskustelun jälkeen kaikkien alle 18-vuotiaiden lasten oikeuksia turvaavan lain, jonka pitäisi muun muassa suojella hyväksikäytön uhreja.¹¹⁷

YK on raportoinut kidutustapauksista ja muista oikeudenloukkauksista Afganistanin valtiollisten turvallisuusjoukkojen ylläpitämisestä vankiloista, joissa pidetään taisteluiden yhteydessä kiinniotettuja tai terrorismiin yhdistettyjä vankeja. Jopa kolmasosalla tarkastusten yhteydessä haastatelluilta vangeilta oli luotettavasti havaittavissa merkkejä kidutuksesta ja muusta epäinhimillisestä kohtelusta turvallisuusjoukkojen vankilassa olon aikana. Suurin osa kidutetuista oli joutunut oikeudenloukkausten kohteeksi, koska heidät yritettiin saada kidutuksen avulla tunnustamaan tekonsa. Vastaavaa kidutusta ja kaltoin kohtelua ei ole kuitenkaan havaittu Afganistanin sisä- ja oikeusministeriöiden ylläpitämissä vankiloissa, joiden vangit on tuomittu rikoslain perusteella.¹¹⁸

YK:n mukaan etenkin Afganistanin kansallinen turvallisuuspalvelu NDS on parantanut valvontamekanismejaan kidutusepäilyihin liittyen ja syyttäjänlaitos on lisännyt kidutuksen ja huonon kohtelun vastaista valvontaa. Maassa on edelleen useita epäkohtia liittyen oikeudenloukkauksista epäiltyjen vastuuseen saattamiseen.¹¹⁹

Afganistanissa vallitseva laaja-alainen korruptio sekä lainvalvontaviranomaisten että oikeuslaitoksen heikkous rajoittavat afganistanilaisten mahdollisuutta saada oikeussuojaa heihin kohdistuvia oikeudenloukkauksia vastaan.¹²⁰

¹¹⁴ HRW 31.10.2019.

¹¹⁵ UNSC 10.9.2019, s. 6, 9, 11.

¹¹⁶ UNSC 10.9.2019, s. 6, 9, 11.

¹¹⁷ Tolo News 9.12.2019.

¹¹⁸ UNAMA 4/2019, s. 13–21.

¹¹⁹ UNAMA 4/2019, s. 31.

¹²⁰ USDOS 2019.

4.2 Kapinallisten toiminta

Afganistanin keskushallintoa vastustavat kapinalliset ovat jatkaneet siviileihin kohdistuvia ihmisoikeusloukkauksia. Kapinallisten hyökkäykset aiheuttavat suurimman osan siviiliuhreista ja lisäksi etenkin Taliban-liikkeen hallitsemilla alueilla esiintyy oikeudenloukkauksia. Kapinalliset kohdistavat iskuja etenkin niitä ryhmiä vastaan, joita he pitävät vastustajinaan.

Talibanin on raportoitu käyttävän siviilirakennuksia, kuten ihmisten koteja ja kouluja, sotilaallisiin tarkoituksiinsa. Liikkeen toiminnan vaikutuksesta siviileillä on kasvanut mahdollisuus joutua taistelutoimien keskelle ja väkivallan kohteeksi.¹²¹

Taliban soveltaa edelleen tiettyjä käyttäytymissääntöjä sen hallinnassa olevilla alueilla, joskaan sääntöjä ei pidetä aivan yhtä tiukkoina kuin aiemmin. Liikkeen tiedetään rajoittavan muun muassa länsimaisina pitämiään asioita ja vaatii paikallisten asukkaiden osallistuvan rukoushetkiin. Erityisen ankarasti säännöt koskevat naisia, joiden liikkumista julkisilla paikoilla rajoitetaan. Taliban on kohdistanut oikeudenloukkauksia henkilöihin, jotka eivät noudata sen sääntöjä tai joita se pitää vastustajinaan tai Afganistanin keskushallinnon tukijoina.¹²²

Talibanin nykyhallinto on riippuvainen sen hallitsemilla alueilla asuvien paikallisten asukkaiden tuesta. Tämän vuoksi liike on joutunut sallimaan joitain aiemmin kiellettyjä asioita ja palveluita. Taliban nojaa peruspalveluissa pitkälti siihen, että se sallii Afganistanin keskushallinnon ja kansainvälisten järjestöjen toimia alueillaan. Erityisenä piirteenä Taliban-hallinnossa on sen oikeuslaitos, jota pidetään siviilien kannalta tehokkaana mutta myös julmana.¹²³

Myös kapinalliset ovat värvänneet lapsisotilaita. Kapinalliset käyttävät lapsia etenkin itsemurha- ja räjähdyskujen toteuttamisessa, vaikka virallisesti esimerkiksi Talibanin säännöstö kieltää lapsien käytön taisteluissa.¹²⁴

Afganistanin shiia muslimi- ja hazarayhteisöä vastaan kohdistetut iskut ovat lisääntyneet viime vuosina. Suurimman osan iskuista takana on ISKP, joka on kohdistanut iskuja shiiojen moskeijoihin, kouluihin ja yhteisökeskuksiin. Esimerkiksi Kabulissa suuren mittaluokan shiioja ja hazaroita vastaan kohdistettuja iskuja on ollut viimeisten kolmen vuoden aikana ainakin kymmenen.¹²⁵

Shiia- ja hazarayhteisöä vastaan kohdistetuilla iskuilla on ollut pitkäaikaisia psyykkisiä vaikutuksia yhteisöön. Ihmiset pelkäävät uusia iskuja ja tästä syystä esimerkiksi lasten koulunkäynti on vähentynyt Kabulin hazara-alueilla. Hazarat ovat olleet tyytymättömiä valtiollisten turvallisuusjoukkojen toimintaan heidän turvallisuutensa takaamiseksi.¹²⁶

Median ja journalistien tilanne jatkuu vaikeana Afganistanissa. Taliban on kohdistanut iskuja mediaa vastaan ja lisäksi maan väkivaltaisuuksien vaikutus on myös

¹²¹ USDOS 2019.

¹²² Maatietopalvelu 20.7.2018.

¹²³ Maatietopalvelu 20.7.2018.

¹²⁴ UNSC 10.9.2019, s. 6.

¹²⁵ Maatietopalvelu 15.10.2019.

¹²⁶ Maatietopalvelu 15.10.2019.

epäsuorasti kohdistuneet journalisteihin.¹²⁷ YK raportoi vuoden 2019 kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana kahdeksan mediaan suoraan kohdistunutta hyökkäystä, joiden seurauksena on aiheutunut yhden journalistin kuolema ja kolmen haavoittuminen. Lisäksi Taliban on vuoden aikana syylistynyt ainakin viiden kansalaisaktivistin pahoinpitelyihin.¹²⁸ Taliban on jatkanut median uhkailua julkisesti.¹²⁹

¹²⁷ USDOS 2019.

¹²⁸ UNGA 3.9.2019, s. 9; UNGA 14.6.2019, s. 9.

¹²⁹ UNGA 3.9.2019, s. 9.

5 Lähteet

AAN (Afghanistan Analysts Network)

/Adili, Ali Yawar 8.12.2019. *Afghanistan's 2019 Elections (26): A Q&A about the ongoing election stalemate.* <https://www.afghanistan-analysts.org/afghanistans-2019-elections-26-a-qa-about-the-ongoing-election-stalemate/> (käyty 9.12.2019).

/Adili, Ali Yawar 21.11.2019. *Afghanistan's 2019 Election (24): Disputed recount, threats not to accept results, and some interesting new data.* <https://www.afghanistan-analysts.org/afghanistans-2019-election-24-disputed-recount-threats-not-to-accept-results-and-some-interesting-new-data/> (käyty 3.12.2019).

/Clark, Kate 14.11.2019. *A Maelstrom of Militias: Takhar, a case study of strongmen co-opting the ALP.* <https://www.afghanistan-analysts.org/a-maelstrom-of-militias-takhar-a-case-study-of-strongmen-co-opting-the-alp/> (käyty 2.12.2019).

/Sabawoon, Ali Mohammad 5.11.2019. *Government Rule Confined to District and Provincial Centres: Zabul's capital under threat.* <https://www.afghanistan-analysts.org/government-rule-confined-to-district-and-provincial-centres-zabuls-capital-under-threat/> (käyty 2.12.2019).

/Adili, Ali Yawar & Bjelica, Jelena & Ruttig, Thomas 22.10.2019. *Afghanistan's 2019 Election (20): Even lower turnout figures.* <https://www.afghanistan-analysts.org/afghanistans-2019-election-20-even-lower-turnout-figures/> (käyty 3.12.2019).

/Ruttig, Thomas 17.10.2019. *Afghanistan's 2019 Election (19): An ambiguous picture of E-day civilian casualties.* <https://www.afghanistan-analysts.org/afghanistans-2019-election-19-an-ambiguous-picture-of-e-day-civilian-casualties/> (käyty 2.12.2019).

/Ruttig, Thomas & Bjelica, Jelena 28.9.2019. *Afghanistan's 2019 Election (11): A first look at how E-Day went.* <https://www.afghanistan-analysts.org/afghanistans-2019-election-10-a-first-look-at-how-e-day-went/> (käyty 3.12.2019).

/Ali, Obaid & Ruttig, Thomas 11.9.2019. *Taleban attacks on Kunduz and Pul-e Khumri: Symbolic operations.* <https://www.afghanistan-analysts.org/taleban-attacks-on-kunduz-and-pul-e-khumri-symbolic-operations/> (käyty 2.12.2019).

/Clark, Kate 8.9.2019. *Trump Ends Talks with the Taleban: What happens next?* <https://www.afghanistan-analysts.org/trump-ends-talks-with-the-taleban-what-happens-next/> (käyty 2.12.2019).

EASO (European Asylum Support Office) 6/2019. *Afghanistan: Security situation*.
https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/Afghanistan_security_situation_2019.pdf (käyty 3.12.2019).

The Guardian 29.11.2019. *Afghanistan's road to peace still full of obstacles*.
<https://www.theguardian.com/world/2019/nov/29/afghanistans-road-to-peace-still-full-of-obstacles> (käyty 9.12.2019).

HRW (Human Rights Watch)

31.10.2019. *"They've Shot Many Like This": Abusive Night Raids by CIA-Backed Afghan Strike Forces*.
<https://www.hrw.org/report/2019/10/31/theyve-shot-many/abusive-night-raids-cia-backed-afghan-strike-forces> (käyty 12.12.2019).

2019. *World Report 2019: Afghanistan*. <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/afghanistan> (käyty 12.12.2019).

IHS Markit/Giustozzi, Antonio 20.6.2019. *"Resurgent Islamic State fighting to establish territorial control in eastern Afghanistan"*, *Jane's Terrorism & Insurgency Monitor*. https://janes.ihs.com/Janes/Display/FG_2116216-JTSM (käyty 29.11.2019) [tilauksen vaativa palvelu].

IOM (International Organization for Migration) 10.10.2019. *IOM Afghanistan Weekly Situation Update: 29 September - 05 October 2019*. Saatavilla maatietopalvelusta.

LWJ (Long War Journal)

/Roggio, Bill & Gutowski, Alexandra [päiväämätön]. *Mapping Taliban Control in Afghanistan*.
<https://www.longwarjournal.org/mapping-taliban-control-in-afghanistan> (käyty 2.12.2019).

/Roggio, Bill 11.11.2019. *Taliban overruns district HQ in Zabul*.
<https://www.longwarjournal.org/archives/2019/11/taliban-overruns-district-hq-in-zabul.php> (käyty 2.12.2019).

Al-Jazeera

15.12.2019. *ISIL in Afghanistan 'defeated', but not eliminated*.
<https://www.aljazeera.com/news/2019/12/isil-afghanistan-defeated-eliminated-191215053310600.html> (käyty 16.12.2019).

3.12.2019. *US troop decrease in Afghanistan 'not' tied to Taliban deal*. <https://www.aljazeera.com/news/2019/12/troop-decrease-afghanistan-tied-taliban-deal-191203073151910.html> (käyty 9.12.2019).

29.11.2019. *Taliban confirm informal talks with the US*.
<https://www.aljazeera.com/news/2019/11/taliban-early-discuss-resuming-talks-191129090959411.html> (käyty 9.12.2019).

Maatietopalvelu

15.10.2019. *Afghanistan: Fact-Finding Mission to Kabul in April 2019: Situation of Returnees*. Maahanmuuttovirasto. Saatavilla Tellus-tietokannasta ja <https://migri.fi/raportit>.

20.9.2019. *Kabulin maakunnan ja kaupungin tilannepäivitys syyskuussa 2019*. Maahanmuuttovirasto. Saatavilla Tellus-tietokannasta ja <https://migri.fi/raportit>.

20.7.2018. *Taliban-liikkeen Afganistanissa hallitsemien alueiden olosuhteet*. Maahanmuuttovirasto. Saatavilla Tellus-tietokannasta ja <https://migri.fi/raportit>.

NYT (The New York Times)

3.12.2019. *Afghans Find Little Solace in Collapse of an Islamic State Stronghold*. Saatavilla Factiva-uutistietokannasta <https://professional.dowjones.com/factiva/> [tilauksen vaativa palvelu].

28.11.2019. *Trump Visits Afghanistan and Says He Reopened Talks With Taliban*. Saatavilla Factiva-uutistietokannasta <https://professional.dowjones.com/factiva/> [tilauksen vaativa palvelu].

PAN (Pajhwok Afghan News)/Miakhel, Shahm Mahmood 14.12.2019. *IS-K eliminated in Nangarhar, Afghanistan but left behind ruined houses and land mines*. <https://www.pajhwok.com/en/opinions/k-eliminated-nangarhar-afghanistan-left-behind-ruined-houses-and-land-mines> (käyty 16.12.2019).

RFE/RL (Radio Free Europe / Radio Liberty)

25.9.2019. *Taliban Lifts Ban On WHO Vaccine Operations In Occupied Afghan Territories*. <https://www.rferl.org/a/taliban-lifts-ban-who-red-cross-polio-operations-afghanistan/30183907.html> (käyty 11.12.2019).

15.9.2019. *Taliban Restores Security Guarantees To Red Cross In Afghanistan*. <https://www.rferl.org/a/taliban-red-cross-afghanistan/30165058.html> (käyty 11.12.2019).

12.4.2019. *Taliban Announces 'Ban' On WHO, Red Cross Amid Vaccination Drive*. <https://www.rferl.org/a/taliban-set-ban-on-who-red-cross-in-afghanistan-/29876049.html> (käyty 11.12.2019).

Save the Children 2019. *Global Childhood Report 2019*. https://campaigns.savethechildren.net/sites/campaigns.savethechildren.net/files/report/global_childhood_report_2019_ENGLISH.pdf (käyty 5.12.2019).

SIGAR (Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction)

30.10.2019. *Quarterly Report to the United States Congress*. <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2019-10-30qr.pdf> (käyty 4.12.2019).

30.1.2019. *Quarterly Report to the United States Congress.*
<https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2019-01-30qr.pdf> (käyty 4.12.2019).

Tolo News

/Associated Press 12.12.2019. *Pentagon Leaders Consider Troop Reductions in Afghanistan.*

<https://tolonews.com/afghanistan/pentagon-leaders-consider-troop-reductions-afghanistan> (käyty 12.12.2019).

10.12.2019. *Peace Talks Continue into Fourth Day.*

<https://tolonews.com/index.php/afghanistan/peace-talks-continue-fourth-day> (käyty 12.12.2019).

9.12.2019. *Afghan MPs Approve Law on Protection of Children.*

<https://tolonews.com/index.php/afghanistan/afghan-mps-approve-law-protection-children> (käyty 12.12.2019).

8.12.2019. *Meeting on Afghan Election Did Not Break Impasse.*

<https://tolonews.com/index.php/elections-2019/meeting-afghan-election-did-not-break-impasse> (käyty 9.12.2019).

30.6.2019. *64 Administrative Units Partially Paralyzed In 19 Provinces.*

<https://www.tolonews.com/afghanistan/64-administrative-units-partially-paralyzed-19-provinces> (käyty 4.12.2019).

UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan)

17.10.2019. *Quarterly Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict: 1 January to 30 September 2019.*

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_protection_of_civilians_in_armed_conflict_-_3rd_quarter_update_2019.pdf (käyty 3.12.2019).

10/2019a. *Afghanistan Protection of Civilians Special Report: 2019 Election Violence.*

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_special_report_-_2019_election-related_violence_0.pdf (käyty 3.12.2019).

4/2019. *Treatment of Conflict-Related Detainees in Afghanistan: Preventing Torture and Ill-treatment under the Anti-Torture Law.*

<https://www.ohchr.org/Documents/Countries/AF/PreventingTortureReportApril2019.pdf> (käyty 12.12.2019).

UNGA (United Nations General Assembly)

10.12.2019. *Report of the Secretary-General: The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security.*

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg_report_on_afghanistan_10_december_2019.pdf (käyty 16.12.2019).

3.9.2019. *Report of the Secretary-General: The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security.*

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg_report_on_afghanistan-english-3_september_2019.pdf (käyty 3.12.2019).

14.6.2019. *Report of the Secretary-General: The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security.*

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg_report_on_afghanistan-english-14_june_2019.pdf (käyty 3.12.2019).

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees)

10/2019. *Operational Update October 2019.* Saatavilla:

<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/72650.pdf> (käyty 11.12.2019).

30.8.2018. *UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan.* Saatavilla:

<https://www.refworld.org/docid/5b8900109.html> (käyty 3.12.2019).

UNICEF (United Nations Children's Fund) 27.5.2019. *Afghanistan sees three-fold increase in attacks on schools in one year – UNICEF.*

<https://www.unicef.org/press-releases/afghanistan-sees-three-fold-increase-attacks-schools-one-year-unicef> (käyty 5.12.2019).

UN OCHA (United Nations Office for Coordination of Humanitarian Affairs)

4.12.2019. *Afghanistan: Conflict Induced Displacements (as of 04 December 2019) Actual displacements between 1 January 2019 and 16 November 2019.*

<https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/idps> (käyty 5.12.2019).

1.12.2019. *Afghanistan: Weekly Humanitarian Update (25 November – 1 December 2019).*

<https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/afghanistan-humanitarian-weekly-1-december.pdf> (käyty 5.12.2019).

5.11.2019. *Afghanistan: Humanitarian Response Plan 2018-2021: 2019 Quarter Three Dashboard (1 Jan - 30 Sep 2019).*

https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/afg_hrp_2019_q3_report_20191112.pdf (käyty 5.12.2019).

8.9.2019. *Afghanistan: Humanitarian Response Plan 2018-2021 - 2019 Mid-Year Report (Jan - Jun 2019).*

<https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/hrp-mid-year-report-jan-jun-2019-6-sep.pdf> (käyty 5.12.2019).

UNSC (United Nations Security Council) 10.9.2019. *Children and armed conflict in Afghanistan*, S/2019/727. <https://undocs.org/S/2019/727> (käyty 5.12.2019).

USDOS (United States Department of State) 2019. *2018 Country Reports on Human Rights Practices: Afghanistan*. <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/afghanistan/> (käyty 12.12.2019).

WHO (World Health Organization) & UNICEF (United Nations Children's Fund) 31.10.2019. *Polio Snapshot Afghanistan (October 2019)*. <http://applications.emro.who.int/docs/afg/AFG-PSS-OCT-2019-EN.pdf?ua=1> (käyty 11.12.2019).

WHO (World Health Organization) 31.12.2018. *Polio Eradication Initiative*. <http://www.emro.who.int/afg/programmes/polio-eradication-initiative.html> (käyty 11.12.2019).